

СТУДЕНТ – ЦЕ ОСОБИСТІТЬ

Автори статті досліджують проблему розвитку особистості студента та описують досвід із введення в навчальний процес 9 європейських університетів курсу «Розробка індивідуального проекту» студента. Він є результатом спільних зусиль викладача-наставника й студента. Його мета – допомогти майбутньому спеціалісту зрозуміти самого себе, усвідомити й осмислити свій потенціал, проявляти й розвивати власну індивідуальність, визначити й вербалізувати мету власного особистісного й професійного розвитку.

Ключові слова: особистість студента, індивідуальний проект студента, підготовка спеціаліста.

Автори статьи исследуют проблему развития личности студента и описывают опыт введения в учебный процесс 9 европейских университетов курса «Разработка индивидуального проекта» студента. Он является результатом совместных усилий преподавателя-наставника и студента. Его цель – помочь будущему специалисту понять самого себя, осознать и осмыслить свой потенциал, проявить и развить собственную индивидуальность, определить и вербализовать цель собственного личностного и профессионального развития.

Ключевые слова: личность студента, индивидуальный проект студента, подготовка специалиста.

The authors of the article make a research of the problem of student personality development and they describe the experience of its introduction into academic process of 9 European Universities of the student's course «The development of the individual project». It is a result of common efforts of teacher-supervisor and a student. Its goal is to help intending specialist to understand himself, to get aware and to see his own potential, to express and develop his own individuality, to determine and verbalize the purpose of his own personal and professional development.

Key words: a student's personality, individual student's project, a specialist's professional training.

Індикатори успіху в університеті та особливо на іспитах на молодших курсах навчання визначаються численними факторами. Університет приймає різну публіку, іноді дуже неоднорідну на одній спеціальності. Не усі, як видається, поінформовані про реальність вузівських очікувань. Таким чином, можна виявити важливі труднощі у студентів, які при вступі до університету відкрили для себе «новий світ», що функціонує на основі своїх правил та до яких вони не були готові. Ця необізнаність з новою інституційною та соціальною основою, у якій вони повинні розвиватися може бути джерелом поганої адаптації до університету, а також проблем, які погіршили б якість та виконання роботи, а також очікуваних результатів. Особистість студента формуватиметься через його «справжнє я» та його «студентське я».

Він оптимізує шанси успіху, бо тоді він успішніший, досвідченіший та більше утверджується у своїй спеціальності.

Отже, нам слід враховувати цю реальність.

Таким чином певна проблематика може виникати:

Як студент формується як особистість?

У цих рамках університет Авіньйону та Pays de Vaucluse, з одного боку, та деякі європейські університети, з іншого боку, залучені до проекту спільного пошуку під назвою: «Допоміжний модуль студентів для формування їх особистості». 9 європейських університетів ведуть свої дослідження: Авіньйонський Університет та Крау Воклюз, CUFEF, Франція, Відділ культури та менеджменту, Гельсінський університет, Фінляндія, Факультет психології та педагогіки, Лісабон,

Португалія, Інститут романської філології, Пекський Університет, Угорщина, Інститут романської філології, Університет Жажелон, Краків, Польща, Факультет Педагогіки, Університет долини Аост, Італія, Факультет психології, Атенський університет, Факультет педагогіки, Університет Ежан-Родез, Греція, Факультет педагогіки, Французьке відділення, Університет Карла де Прага, Чеська республіка.

Суть цього проекту полягає у тому, аби сприяти появі знань про студентське життя, шляхом кращого розуміння способу, як будуються пересічні компетенції, що дозволяють досягти успіху в університетському житті. Спостереження навчальних систем, а особливо країн, задіяних у європейському проекті, служитиме великим здобутком для аналізу.

Робота про «пізнання себе» буде запропонована навчальним модулем. Кожен студент може, таким чином, формуватися як особистість. По своїй психо-соціологічній природі, вона дає кожному можливість розробляти ефективні навчальні стратегії, а особливо шляхом побудови пересічних опірних компетенцій для кращого сприйняття дисциплінарних компетенцій.

Запропонований хід дослідження опирається на побудову «студентської особистості» на базі роботи про його соціальні уявлення, через пізнання «справжнього я» та «я студента» (ідеального я, соціального я, я відносно до суспільства). Формуючись як особистість, студент оптимізує шанси на успіх, бо тоді він ефективніший, досвідченіший та більше утверджується у своїй спеціальності.

Шанси на успіх в Університеті, а особливо на іспитах у перші роки навчання визначаються чисельними факторами. Дійсно, університет набирає студентів різних за їх шкільним минулим, їх рівнем, соціальним походженням. Отже, університет приймає різномірну публіку. Не усі, як видається, поінформовані про реальність університетських очікувань. Таким чином, можна виявити важливі труднощі у студентів, які при вступі до університету відкрили для себе «новий світ», що функціонує на основі своїх правил та до яких вони не були приготувані.

Хоча, відомо, що європейські студенти, вихідці з простих сімей, мають слабкіші задатки на успіх, аніж ті, які походять з більш благородних сімей. Можна припустити, що діти з вищих класів, навіть якщо вони мають матеріальні статки, є у більш вигідному положення через їх «культурний спадок». Знайомство їх сімейного оточення зі шляхами та нормами шкільного успіху пристосовується до навчальних умов в Університеті.

Отже, треба рахуватися з такою реальністю. Культурна та соціо-економічна неоднорідність публіки вимагає від нас, протягом перших років навчання, зовсім іншого підходу. Важливо надати таку освіту, яка б дозволила розвинути компе-

тенції (так звані пересічні компетенції) необхідні для успіху в університетському навчанні, аби кожен студент зміг мати рівні шанси на позитивні результати. Необхідно, щоб вони були ґрунтовно поінформовані про педагогічну угоду, яка їх пов'язує з Університетом. Ця робота є ще більше нагальною, коли звернена до усіх студентів, а особливо до тих, які за своєю культурою віддалені від академічного середовища.

Таким чином, загальна проблематика може бути сформульована:

Як студент формується як особистість?

З'являються нові місії. Як змусити студента відчувати відповідальність перед зобов'язанням, яке він на себе взяв? Як дозволити вибір суттєвої переорієнтації? Як залучити студента до навчання, яку він повинен буде прийняти? Як дозволити студентові оптимізувати усі свої шанси на успіх? Аналіз шансів на успіх вимагає методики проведення навчання, починаючи з перших років, що буде допомогою для усіх.

I. Модулі Побудови Особистого Проекту.

Модулі Побудови Особистого Проекту студента були введені в Авіньйонському Університеті від вересня 1998 в рамках оновлення Диплому про загальну університетську освіту та привели до нової формули навчання L.M.D. (Licence, Master, Doctorat).

Дійсно, вимагається від університетів, і це для того, аби полегшити успіх студентів та зменшити факти припинення освіти без переорієнтації, запропонувати студентам від першого триместру таке навчання, яке б дозволило побудувати їх особистий проект. Акцент робиться на зв'язку, що існує між успіхом та методикою університетської роботи. Але також, можливість переорієнтації студентів не виключається. Крізь цю кінцеву ціль, цей модуль має дві великі цілі:

- успіх через роботу, що розвиває роздуми про «їх особистість» та сприяє, з одного боку, кращому пізнанню себе та, з іншого – формуванню компетенцій, аби бути ефективним та досвідченим студентом.
- перспектива орієнтації (після терміну навчання) та/або переорієнтації в університеті чи деінде.

Особистий проект студента такий, яким він може бути визначеним, повинен йому дозволити побудувати його навчальний проект шляхом кращого розуміння своєї спеціальності, на яку він записався, та відкриттю професій, що пов'язані з його спеціальністю; він бере участь у побудові майбутнього професійного проекту.

Ця робота веде студента до того, що він зможе частково відповісти на наступні запитання:

Як бути досвідченим студентом? Як бути успішним студентом? Як приготувати собі майбутнє?

Як бути досвідченим студентом? Означає вивчити свою професію студента. Знати, що викладачі очікують, знати, що вони викладають таким чином, щоб перейти від уяви про пов'язані дис-

ципліни як це викладалося у середній школі, до того, якими вони є в університеті. Знати, що означає навчання в університеті як у робочому навантаженні, так і у необхідній автономії...

Як бути ефективним студентом? Як навчитися краще орієнтуватися, краще розуміти, краще вчитися: де знайти собі інформацію, осібресурси, як робити нотатки, як відновити сприйняту інформацію?

Це поле діяльності методики університетської роботи, що базується одночасно на усвідомленні способів використаних тобою самим та пошукові ефективних знарядь. Як приготувати майбутнє? До чого веде трьохрічний диплом відносно можливих спеціальностей, переорієнтацій? Як обрати собі спеціалізацію у відповідності до свого проекту? Які професійні виходи, професії? Який зв'язок між тим, чого навчають в університеті (дисциплінами) та їх застосуванням у професійному секторі?

Через роботу «пізнання самого себе», також можливо надати більше шансів студентові, аби він володів правилами «університетського світу». Це тому, що студент є досвідчений, з одного боку, у нормах організації та функціонуванні університету, але також у тих нормах, які очікуються аби мати успіх та що він є ефективним. Він може також бути ефективним в успішності на своїх іспитах, ефективним у виборі своєї профорієнтації.

Ці модулі дають студентам можливість виробити ефективні навчальні стратегії, а особливо при формуванні компетенцій. Вони можуть здобути пересічні компетенції, необхідні для успіху. Ця особлива робота дозволяє побудувати «студентську особистість».

II. Спосіб дослідження.

Запропонований спосіб дослідження дасть студентам справжню роботу над «їх особистістю» через «краще пізнання свого я». Саме через це особисте зобов'язання вони зможуть бути краще освіченими у правилах університетського середовища, успішними у їх виборі профорієнтації, в успішності у навчанні. Але також особистий проект студента, такий, яким він може бути визначений, повинен йому дозволити побудувати його навчальний проект краще, знаючи спеціальність, на яку він записався, відкрити для себе професії, пов'язані з цією спеціальністю, побудувати свій професійний проект.

До того ж, через такий хід думок, викладач також стає вихователем та куратором для своїх студентів.

Формування «реального я».

«Реальне я» – це те, якою особа є насправді, по своїй натурі. Йдеться про «я», яке вона буде на емоційному та матеріальному рівнях. Це опора до портрету, який можна скласти про себе.

Різні етапи:

- реально відмітити, якими є ці якості.
- говорити про себе в позитивному руслі..
- відшукувати свої особистісні цінності.

Формування «студентського я».

Це «я», яке студент будуватиме для себе, аби відповісти, бодай частково, на наступні запитання: Як бути досвідченим студентом? Як бути успішним студентом? Як приготувати собі майбутнє?

Різні етапи:

- роздумувати над своїм минулим проходженням перед вступом в університет
  - виявляти свою «лінію життя».
  - сприяти появі своїх соціальних уявлень про те, яким «я є студентом» та про те, яким є «успішний студент».
  - оцінювати реально здобуті компетенції
- «Студентське я» формуватиметься на основі:
- «соціального я». Це саме особа студента, яке протиставляється соціальній групі, яку утворює студентська община зі своїми кодами...
  - «загальноприйнятого я», яке становиться на педагогічних та дидактичних домовленостях, які поєднують студента та університетське середовище.
  - «ідеального я», яке відповідає «я» студента, який має успіх. Це той, хто може зіставити і порівняти мрію, наміри та проект.

III. Розвиток цього навчання через введення європейських проектів

CUFEF (Університетський Центр Підготовки Викладачів та Методистів) – це спільна послуга Авіньйонського університету, функція якого полягає у пропаганді та координації навчальних та виховних видів діяльності. Він йде поруч із специфічними виховними заходами, пропонує загальну підготовку чи передпрофесійну, що пов'язані з навчальними професіями та сприяє пошукові у науці виховання. Центр підтримує складові в організації та введення в практику модулів Побудови Особистого проекту (С.Р.Р.) / Допомога в Індивідуальному Розвитку для студентів третього курсу навчання (3 ECTS).

У цьому контексті, видається терміновим розвивати порівняльні підходи у Європі, які звертаються до пересічних компетенцій студентів, до їх методів роботи, та до педагогічних методів, що мають за ціль їх супроводжувати в їх успіху в університетському житті. Даний проект зосереджується на студентах ступенів Licence та Master у дев'ятьох європейських університетах. (Авіньйонський Університет та Краю Воклюз, CUFEF, Франція, Керування проектом, Відділ культури та менеджменту, Гельсінський університет, Фінляндія, Факультет психології та педагогіки, Лісабон, Португалія, Інститут романської філології, Пекський Університет, Угорщина, Інститут романської філології, Університет Жажелон, Краків, Польща, Факультет Педагогіки, Університет долини Аост, Італія, Факультет психології, Атенський університет, Факультет педагогіки, Університет Ежан-Родез, Греція, Факультет педагогіки, Французьке відділення, Університет Карла де Прага, Чеська республіка).

Він ставить за ціль ідентифікувати уявлення студентів, які враховують перехідні компетенції необхідні для оптимізації їх навчання.

Це дослідження може бути реалізоване на основі переміщення модулів Побудови Особистого Проекту (введеного в Авіньйонському Університеті з 1998 року) у вісім європейських Університетів-партнерів.

Саме у цих рамках Авіньйонський університет та Краю Воклюз, з одного боку, та європейський університет, з іншого – задіяні у спільному проекті дослідження під назвою: «Допоміжний модуль студентів для формування їх особистості».

IV. Висновок.

Загальна ціль цієї підготовки – супроводжувати студента з ціллю оптимізувати його успіх у навчанні на рівні Licence та/чи Master. Таким чином, через краще «пізнання себе» він сформується як «студентська особистість» і утвердиться у необхідних пересічних компетенціях, які будуть служити для дисциплінарних компетенцій. Він зможе також розробляти свій особистий проект. До того ж, ці виховні процеси посилюються на логіку, що походить з психосоціології відповідають вимогам суспільства, через спроможність зменшити соціальні нерівності в університеті.

Переклад статті з французької мови на українську зроблено викладачем кафедри романської філології ЧДУ імені Петра Могили В.І. В'єнцко

ЛІТЕРАТУРА

1. BASCO L. Optimiser les chances de réussite de l'étudiant à l'Université par l'acquisition de compétences transversales, in «de près de loin» / L. BASCO // Revue Cahiers Francophones d'Europe centre-oriental. – 2007. – № 13.
2. BASCO L. Une ouverture universitaire européenne par la mise en place d'un module commun de formation à la personne. – Presses Universitaires (Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego). – 2007. – № 7.
3. BASCO L. Rozvoj osobnosti studenta s cílem zvyšit jeho šance na úspěch při studiu na vysoké škole – francouzský model (La construction de la personne étudiante européenne au travers de l'acquisition de compétences transversales – le modèle français) / L. BASCO, M. CICHÁ // Pedagogická orientace (République Tchèque). – 2006. – № 3.
4. BASCO L. Peut-on aider les étudiants de premier cycle à élaborer de stratégies de formation efficace? / L. BASCO, M. LEFEBVRE, R. BLANCON // Etudes Vauclusiennes: Association des études vauclusiennes. – 2003. – P. 45-51.
5. BASCO L. Evaluation des enseignements des modules «Construction de Projet Personnel et des effets produits sur les étudiants. Peut-on aider les étudiants de premier cycle à élaborer des stratégies de formation efficaces? / L. BASCO, M. LEFEBVRE // Introduction de la démarche qualité dans l'enseignement supérieur. – Kalis: Université Pierre Mendès France Grenoble 2., 2001. – P. 68-81.
6. CANER F. Du projet personnel et professionnel des étudiants en Sciences et Technologies / F. CANER // Spiral-Revue de Recherche en Education. – 2000. – № 26. – P. 259-273.
7. V. de GAULJAC V. Intervenir par le récit de vie – entre histoire collective et histoire individuelle / V. de GAULJAC, M. LEGRAND // Sociologie clinique. – 2008.
8. LANI-BAYLE M. Evénements et formations de la personne / M. LANI-BAYLE, M.-A. MALLET // Ecartis internationaux et intergénérationnels. – 2006. – T. 2.: l'Harmattan.
9. MINISTERE de l'EDUCATION NATIONALE. Note d'Information 00.25 Les facteurs de réussite dans les deux premières années d'enseignement supérieur (DEUD,DUT,BTS). – 2000.

Рецензенти: д.пед.н., професор Старіков І.М.,
д.пед.н., доцент Гришкова Р.О.

© Баско Л., Коте Ф., Харченко Т.Г., 2009

Стаття надійшла до редакції 18.05.2009 р.